

историографії; отсюда и необходимость проведения специального исследования, посвященного финальной битве Корейской освободительной войны. Цель исследования заключается в характеристике военно-морской кампании «Норянг» как завершающего этапа Имджинской войны. Теоретико-методологическую основу работы составили общенаучные принципы, связанные с методами информационного и историографического исследования. Для синтеза, обобщения и работы с источниками использованы типологический, проблемно-хронологический метод с фактологией, критический и метод реконструкции. Концептуальные основы работы базируются на объективно-субъективном подходе к историографии, которую можно рассматривать как результат деятельности ученых, обусловленный их национальной принадлежностью и историческим сознанием.

Ключевые слова: Имджинская война 1592–1598 гг., Кобуксон, Ли Сунсин, Чен Линь, Конииши Юкинага, чосонско-минский флот.

© Ivelina Cherevko
(Київ)

NORYANG CAMPAIGN AS THE FINAL STAGE OF IMJIN WAR 1592–1598

The Imjin war of 1592–1598 has decided in fact the fate and development of historical processes throughout of the East Asia. Japanese military and political leader Toyotomi Hideyoshi (Hashiba Hideyoshi) was planning to conquer the Celestial Empire and, if possible, India later. He was considering the Korean Peninsula as a «corridor» to China. Planning to conquer Joseon in few weeks, «samurais» could not even imagine that the war with the «Land of Morning Calm» would last for as much as 7 years and would get for the Koreans the status of liberation war. Admiral Yi Sun-sin and his invincible armada played a key role in naval victories of the Koreans. Since that time he is honored till today, and was declared as a national hero in both the Republic of Korea and the Democratic People's Republic of Korea. That Korean naval commander did not lose any of his 23 naval campaigns. The decisive naval campaign of which was the Noryang battle on December 16, 1598, became the final stage of the Japanese-Korean War and forced «samurais» to retreat.

The article highlights campaign's background, the preparations for the battle and characterizes the naval forces as well as military and strategic tactics of warfare in both countries. The reconstruction of the battle within the case study is based on the Korean written primary sources as well as on the Western historiography. The lack of a comprehensive study on the subject in the Ukrainian historiography makes the scientific novelty of the opus; therefore there is a need for a comprehensive study on the final battle of the Korean War of Liberation. The purpose of the study is to characterize the naval campaign «Noryang» as a final stage of Imjin war. The theoretical and methodological basis of the work is general scientific principles related to the methods of information and historiographical research. For the synthesis, generalization, reconstruction and work with the sources there were used typological, problem-chronological method of factology, and critical method and method of reconstruction. Conceptual bases of work are based on the objective and subjective approach to historiography, which can be considered as the result of scientists' work due to their nationality and historical consciousness.

Keywords: the Imjin War 1592–1598, Geobukseon, Yi Sun-sin, Chen Lin, Konishi Yukinaga, the united naval forces of Joseon and Ming.

До редакції надійшла 19.04.2016.

УДК 796:03:378.4(474.2)

© Наталія Соколова
(Київ)

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА В ДЕРПТСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ВПРОДОВЖ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ ст.

Статтю присвячено становленню фізичної культури як навчальної дисципліни в Дерптському (Юр'ївському) університеті впродовж ХІХ – початку ХХ ст. Методологічну основу публікації склали історичний, порівняльний й діалектичний методи дослідження.

Визначено, що ХІХ ст. в Російській імперії відсутній термін «фізична культура», а всі дисципліни спортивного характеру об'єднували в т. зв. «мистецький цикл». Найчастіше даний цикл складався з таких предметів, як: верхова їзда, фехтування й танці, пізніше додалась гімнастика.

Встановлено, що в Дерптському університеті дисципліни фізкультурно-оздоровчого напрямку

викладались систематично, а їх кількість була найбільшою у порівнянні з переліком дисциплін «мистецького циклу» інших університетів Російської імперії. З моменту відкриття навчального закладу студенти мали змогу відвідувати гуртки фехтування, верхової їзди та вольтижування, танців, плавання й италмейстера. Проте, дисципліни «мистецького циклу» носили факультативний характер й були платними. Викладали предмети спортивно-фізкультурного напрямку виключно іноземці.

Аналіз нормативно-правових документів доводить, що на відміну від Київського й Харківського університетів, де дисципліни «мистецького циклу» викладались не регулярно, в Дерптському вищій студенти мали змогу постійно відвідувати спортивні гуртки, які користувались популярністю. За відсутності постійного фінансування з боку держави, керівництво закладу успішно залучає меценатів, які утримували спортивні приміщення вишу.

Прослідковано, що загальною тенденцією у вищих навчальних закладах Російської імперії на початку ХХ ст. є поява спортивно-гімнастичних гуртків, де всі бажані, як викладачі так і студенти, мали можливість займатись різними видами спорту, брати участь у змаганнях всіх рівнів. Саме Дерптський університет займає лідируючі позиції по кількості подібних організацій. Найпопулярнішими спортивними дисциплінами серед студентів закладу залишались гімнастика, боротьба, атлетика й фехтування.

Ключові слова: Дерптський університет, мистецький цикл, спорт, гурток.

Здоров'я – найважливіша цінність людини, що дозволяє вести активний спосіб життя, працювати, пізнавати навколишній світ. Мрія кожного з нас до глибокої старості зберегти моральне, психічне й фізичне здоров'я. Для її здійснення необхідно впродовж життя докласти значні зусилля: боротися зі шкідливими звичками, постійно займатись фізкультурою й спортом. На жаль, сучасна молодь часто ігнорує ці правила, а уроки з фізичної культури сприймає як непотрібні. Зрозуміло, що дана навчальна дисципліна потребує нових форм організації занять як в середніх, так і вищих освітніх закладах. Українські фахівці шукають шляхи й засоби подолання кризових явищ у системі фізичного виховання, звертаючи увагу на досвід європейських країн. Більшість спеціалістів розуміють, що неможливо перенести на українські терени систему фізичного виховання іншої країни у чистому вигляді, не враховуючи ментальних особливостей, соціально-економічних реалій. Допомогти у вирішенні проблеми може історичний досвід попередників, які також шукали шляхи формування мотивації до занять спортом у молодого покоління. Ми на прикладі імператорського Дерптського, згодом Юр'ївського, а нині Тартуського університету (Естонія) розглянемо процес становлення й розвитку фізичного виховання як навчальної дисципліни у вищих Російської імперії впродовж ХІХ – початку ХХ ст.

Обрана тема статті й на сьогодні залишається малодослідженою науковцями. Серед робіт слід виділити монографію, написану в дореволюційний період викладачем вишу Є. Петуховим, котра й виступає найбільш інформативним джерелом з даної проблеми. Автор звертає увагу на фахову підготовку студентів,

згадує й про організацію занять з фізичного виховання, що становили т. зв. «мистецький цикл». Історію створення й функціонування університету розкриває збірник «История Тартуского университета. 1632–1982». При написанні статті також використані матеріали періодичного видання університету «Ученые записки Императорского Юрьевского университета», публікація яких розпочалась з 1893 р.

Мета дослідження полягає в тому, щоб на основі джерельної бази відтворити процес становлення й розвитку фізичної культури як навчальної дисципліни в Дерптському університеті в дореволюційний період.

Фізична культура – це діяльність суб'єктів сфери фізичної культури і спорту, спрямована на забезпечення рухової активності людей з метою їх гармонійного, передусім фізичного, розвитку та ведення здорового способу життя. Фізична культура має такі напрями: фізичне виховання різних груп населення, масовий спорт, фізкультурно-спортивна реабілітація (Закон України «Про фізичну культуру і спорт»).

Термін «фізична культура» зародився наприкінці ХІХ ст. в Англії, проте так і не набув широкого поширення на Заході. Вже на початку ХХ ст. зник з ужитку. В український лексикон цей термін увійшов у радянський період. Спочатку фізична культура сприймалась як система фізичних вправ, згодом включала в собі такі складові як охорона здоров'я, гігієна, правильний режим, фізичні вправи та працю. В Російській імперії поняття «фізична культура» не існувало. Впродовж ХІХ ст. дисципліни фізкультурно-оздоровчого напрямку об'єднували в «мистецький цикл». Лише наприкінці ХІХ ст. П. Лесгафтом запроваджено термін «фізична освіта».

Не дивлячись на те, що в тогочасному лексиконі відсутній термін «фізична культура», значну увагу приділяли здоров'ю, культурі тілесності. Адже невід'ємною частиною гарної освіти була якісна фізична підготовка (вміння їздити верхи, фехтування, стрільба, хореографія). Шляхетська молодь повинна проявляти дива хоробрості, спритності й стійкості. В зв'язку з тим, що університетську освіту мали змогу отримувати здебільшого вихідці з дворянських родин, до переліку навчальних дисциплін включили т. зв. «мистецтва». Згідно «Загального статуту імператорських російських університетів» від 1835 р. в штатному розписі вишів передбачались вчителі фехтування, танців й музики, а в Харківському й Казанському університетах – й верхової їзди [3, с. 745]. Тобто, фізична культура як навчальна дисципліна викладалась в університетах Російської імперії впродовж XIX ст., й на відміну від уроків фізкультури в сучасних вузах, набула оригінальної форми. Про популярність такого методу говорять спогади студентів, які з вдячністю й теплотою описують «уроки мистецтв», де вони не лише вдосконалювали навик, а й розважались й гарно проводили час. До того ж, відвідування хоча б декількох спортивних «секцій» відволікало молодь від азартних ігор – більярда та карт.

Слід зазначити, що найбільш систематично дисципліни фізкультурно-оздоровчого напрямку викладались в Дерптському (згодом Юр'ївському) університеті, при цьому їх кількість була найбільшою у порівнянні з дисциплінами «мистецького» напрямку, що викладались в усіх інших університетах Російської імперії.

Історія існування Дерптського університету веде свій початок з 1632 р., коли за наказом шведського короля Густава II Адольфа на території Лівонії розпочинає роботу *Academia Gustaviana*, другий вищий навчальний заклад Швеції. Проте, після поразки Швеції в Північній війні й приєднанні Дерпта до складу Російської імперії в 1710 р., університет припиняє свою діяльність. Прибалтійське дворянство, за відсутності місцевого вишу, відправляє своїх дітей за кордон. З метою вирішення проблеми отримання вищої освіти остзейською елітою, за ініціативи імператора Олександра I, в квітні 1802 р. відкривається Дерптський імператорський університет.

Як вже раніше зазначалось, більшість студентів були вихідцями зі шляхетних родин, тому, окрім дисциплін фахового напрямку, передбачалось факультативне викладання предметів т. зв. «мистецького циклу», а саме: верхової їзди, фехтування й вольтижування (гімнастичні й

акробатичні вправи на конях), танців [4, с. 107]. Статут університету 1803 р. визначав у штатному розписі вчителів фехтування та вольтижування, танців, плавання й шталмейстера [7, с. 157]. На їх утримання з університетського кошторису витрачалась значна сума: по 900 крб. на кожного викладача фехтування, вольтижування й верхової їзди; 400 – танцмейстеру та 100 – спеціалісту з плавання [7, с. 195]. Хоча, якщо порівняти з річними окладами професорів, то останні отримували вдвічі більше – приблизно 1500–2000 крб. Викладали дисципліни «мистецького» циклу здебільшого іноземці. Так, посади шталмейстера й вчителя фехтування займав Юстав фон Дауе (1803–1833), танців Людвіг Шевальє (1803–1816), якого згодом змінив Фелікс Пелабон (1817–1828), верхову їзду викладали Іоган Мателін і Олександр Дафюр [4, с. 181]. Ця тенденція прослідковується в освітніх закладах Російської імперії впродовж всього XIX ст. Мода на іноземних викладачів з'явилась в Російській імперії на початку XVIII ст. через брак власних професійних кадрів. В суспільстві панувала думка, що саме іноземці, здебільшого французи та німці, мають необхідну кваліфікацію для навчання дітей дворян необхідним спортивним дисциплінам. Тим паче, що за відсутності спеціальних шкіл для підготовки інструкторів, конкуренцію іноземцям складала колишня військова, які не мали досвіду роботи з молодим поколінням.

Слід зазначити, що матеріальне забезпечення Дерптського університету було одним з найкращих в імперії. Так, на відміну від Харківського чи Київського університетів, Дерптський, з моменту своєї роботи, мав у своєму розпорядженні манеж під наглядом шталмейстера, де постійно утримувалось 8 коней, танцювальний зал (в Харківському й Київському університетах приміщення для проведення танців орендувалось за межами закладу), і, навіть, передбачався окремий заклад для плавання [7, с. 162]. Проте, не дивлячись на всі спроби керівництва вишу облаштувати власний басейн та організувати школу для плавання, всі зусилля в перші роки роботи університету виявились марними [4, с. 198]. Лише в 1819 р. на березі річки Ембах виділено спеціальне місце для проведення занять з плавання, а вже в 1822 р. побудовано спеціальне приміщення й закуплено обладнання для рятувних операцій [4, с. 477]. Наявність окремих приміщень для тренувань сприяли постійному викладанню дисциплін фізкультурно-спортивного напрямку в Дерптському університеті.

В Дерптському університеті, як і інших вищих закладах Російської імперії, заняття «ми-

стецькими дисциплінами» носили факультативний характер й відвідувати їх можна було лише за гроші. Так, трьохмісячний курс з плавання коштував 10 крб., піврічні заняття з фехтування 5 крб., щоденні уроки танців тривалістю годину оплачувалися по черзі чотирма студентами помісячно по 60 крб., година приватних занять верховою їздою обходилась приблизно у 2 крб. [5, с. 520–521]. У той же час, з метою відвернути молодь від дебошів, керівництво уряду прийняло рішення дозволити незаможним студентам безкоштовно відвідувати уроки «мистецького» циклу, окрім плавання, щотижнево по дві години [5, с. 520]. Престиж, прикладна направленість, оригінальність викладання дисциплін робили їх популярними серед студентської молоді.

Наприкінці XIX ст. в університеті розпочинається викладання гімнастики. Всі студенти мали відвідувати гімнастичний зал двічі на тиждень – в понеділок і четвер. Заняття тривали одну годину з 7 до 8 вечора [2, с. 14]. З 1906 р. уроки гімнастики не проводились через відсутність викладача, хоча штатний розпис університету передбачав таку посаду [2, с. 14].

Важливо зазначити, що на відміну від Київського та Харківського університетів, де дисципліни фізкультурно-спортивного напрямку викладались не регулярно й з переривами, в Дерптському виші «гуртки» з фехтування, верхова їзда, танці й плавання функціонували постійно. Цей факт підтверджується наявністю в штатному розкладі університету посад учителів перерахованих дисциплін. Так, у середині XIX ст. заняття з фехтування проводили Олександр Мальмстрем та Георг Кнігге; удосконалити навички у верховій їзді можна було у Рудольфа фон Дауе; танцмейстерами працювали Давид Тірон і Карл Йордан; плавання викладали представники однієї сімейної династії Штекель – Франц-Данііл, Теодор й Олександр [4, с. 409]. Проблеми виникли лише в 1857 р., коли намагались ліквідувати манеж, проте постійні звернення викладачів університету до Міністерства освіти змусили чиновників піти на деякі поступки й дозволити відновити манеж, але його утримання перекладалось на плечі місцевого дворянства [4, с. 475–476]. Та попри це, кількість бажаючих відвідувати заняття з верхової їзди була значною. Тим паче, що ці уроки мали прикладний характер й особливо

цінилися на медичному факультеті майбутніми військовими лікарями.

На початку XX ст., в умовах зародження студентського спортивного руху, коли в стінах вищих навчальних закладах Російської імперії створюються й активно діють спортивно-гімнастичні гуртки, Дерптський університет займає лідируючі позиції по кількості таких організацій. За короткий період розпочинають роботу Товариство всебічного фізичного виховання, Студентський спортивний і фехтувальний гуртки [6]. На жаль, відсутність джерельної бази, яка розкриває питання функціонування студентських спортивних гуртків, дає нам можливість лише робити припущення з приводу їх роботи. Скоріш за все, тренування студентів відбувалися в університетських приміщеннях, відведених для занять спортом, а також в університетському Ботанічному саду. Оскільки, в той час найпопулярнішими видами спорту були гімнастика, боротьба, атлетика й фехтування, саме вони стали найпопулярнішими серед студентської молоді. Напередодні Першої світової війни студенти розпочали тренування зі стрільби [1, с. 96].

Отже, з моменту відновлення роботи Дерптського університету розпочинається викладання фізичної культури у формі «гуртків». Сама дисципліна носила назву «мистецтва». Факультативно й за додаткові кошти молодь отримала право відвідувати заняття з таких видів спорту як фехтування, вольтижування, верхова їзда, танці й плавання, з другої половини XIX ст. – гімнастику. На відміну від інших вишів Російської імперії, в Дерптському університеті викладання дисциплін фізкультурно-оздоровчого напрямку було постійним, а спроби уряду ліквідувати хоча б один з предметів наштовхувались на супротив з боку університетського керівництва та студентів. Слідуючи загальній тенденції, на початку XX ст. у стінах університету розпочинає роботу низка студентських спортивних товариств. Взагалі, уроки з фізичного виховання набули популярності серед студентської молоді, не зважаючи на те, що це були платні факультативи.

Перспективи подальших досліджень варто спрямувати на вивчення навчальних програм даної дисципліни в університетах України в дореволюційний період, аналіз методів оцінювання зусиль студентів під час занять й визначення ролі викладача в навчальному процесі.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Вострокнутов Л.Д. Заповіт віків: здоровий спосіб життя українського народу / Л.Д. Вострокнутов. – Х., 2004. – 160 с.
2. Обзорение лекций в Императорском Юрьевском университете за 1893 год // Ученые записки Императорского Юрьевского университета. – 1893. – № 3.

3. Общий устав Императорских российских университетов // Сборник постановлений по Министерству Народного просвещения: Царствование императора Николая I (1825–1855). – Спб., 1864. – Т. 2.
4. Петухов Е. В. Императорский Юрьевский, бывший Дерптский, университет за сто лет его существования / Е.В. Петухов. – Юрьев, 1902. – Т. 1.
5. Правила для учащихся в императорском Дерптском университете // Сборник постановлений по Министерству Народного просвещения. – Спб., 1864. – Т. 2: Царствование императора Николая I.
6. Туманова А.С. Общественные организации и русская публика в начале XX века / А.С. Туманова. – М. : Новый хронограф, 2008. – С. 300–304.
7. Устав Императорского Дерптского университета // Сборник постановлений по Министерству Народного просвещения. – Спб., 1875. – Т. 1: Царствование императора Александра I.

© **Наталья Соколова**
(Киев)

ФИЗИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА КАК УЧЕБНАЯ ДИСЦИПЛИНА В ДЕРПТСКОМ УНИВЕРСИТЕТЕ В ТЕЧЕНИИ XIX – В НАЧАЛЕ XX ВВ.

Статья посвящена становлению физической культуры как учебной дисциплины в Дерптском (Юрьевском) университете в течении XIX – в начале XX вв. Методологическую основу публикации составили исторический, сравнительный и диалектический методы исследования.

Определено, что XIX в. в Российской империи отсутствует термин «физическая культура», а все дисциплины спортивного характера объединяли в т. н. «художественный цикл». Чаще всего данный цикл состоял из таких предметов, как: верховая езда, фехтование и танцы, позже добавилась гимнастика.

Установлено, что в Дерптском университете дисциплины физкультурно-оздоровительного направления преподавались систематически, а их количество было наибольшим по сравнению с перечнем дисциплин «художественного цикла» других университетов Российской империи. С момента открытия учебного заведения студенты имели возможность посещать кружки фехтования, верховой езды и вольтижировки, танцев, плавания и италмейстера. Однако, дисциплины «художественного цикла» носили факультативный характер и были платными. Преподавали предметы спортивно-физкультурного направления исключительно иностранцы.

Анализ нормативно-правовых документов доказывает, что в отличие от Киевского и Харьковского университетов, где дисциплины «художественного цикла» преподавались нерегулярно, в Дерптском вузе студенты имели возможность постоянно посещать спортивные кружки, которые пользовались популярностью. При отсутствии постоянного финансирования со стороны государства, руководство заведения успешно привлекает меценатов, которые содержали спортивные помещения вуза.

Установлено, что общей тенденцией в высших учебных заведениях Российской империи в начале XX в. стало появление спортивно-гимнастических кружков, где все желающие, как преподаватели, так и студенты, имели возможность заниматься различными видами спорта, участвовать в соревнованиях всех уровней. Именно Дерптский университет занимает лидирующие позиции по количеству подобных организаций. Самыми популярными спортивными дисциплинами среди студентов заведения оставались гимнастика, борьба, атлетика и фехтование.

Ключевые слова: Дерптский университет, художественный цикл, спорт, кружок.

© **Nataliya Sokolova**
(Kyiv)

PHYSICAL CULTURE AS AN ACADEMIC DISCIPLINE AT THE UNIVERSITY OF TARTU DURING XIX – EARLY XX CENTURY

The article is devoted to the formation of physical culture as an academic discipline in Tartu (Yuryev) University during the XIX – early XX century. Tartu University – one of the oldest higher educational institutions of the Baltic states, which dates back to the seventeenth century and played a center of cultural and scientific life of the Baltic elites.

Methodological basis of publications made historical, comparative and dialectical methods.

Determined that in XIX century Empire is not the term «physical culture», and all disciplines of sports character combined in the so-called «artistic cycle». Most present cycle consisted of items such as: horse-back riding, fencing and dancing, gymnastics was added later.

Established in Tartu University discipline fitness area are taught systematically, and their number was highest compared with the list of disciplines «artistic cycle» of other universities of the Russian Empire.

Since the opening of school, students had the opportunity to visit the clubs fencing, riding and vaulting, dancing, swimming and equerry. However, the subject «artistic cycle» were optional and were paid. With the permission of the university management, poor students were able to attend classes in fencing, riding and swimming twice a week, and since 1906 added to the list of exercises. Thus, local authorities tried to divert young student of gambling, such as billiards and cards. Taught subjects of sports and athletic direction only foreigners who have qualified for teaching children the nobility necessary sports disciplines.

Analysis of legal documents shows that, in contrast to Kiev and Kharkov University where discipline «artistic cycle» is not taught regularly at Tartu university students had the opportunity to permanently attend sports clubs that were popular. In the absence of permanent funding from the government, the management institution has successfully attracted donors who held university sports facilities such as riding and swimming pool.

Followed that the general trend in higher educational institutions of the Russian Empire in the early XX century is the emergence of sports and gymnastic clubs, where everyone, both teachers and students have the opportunity to engage in various sports, participate in competitions at all levels. Simultaneously, university professors constantly being driven to promote healthy lifestyles among students and the public. It Tartu University is a leader in the number of such organizations. For several years in the university begin working groups such as: Society of comprehensive physical education, student sports circle and fencing club. The most popular sports disciplines among school students have remained gymnastics, wrestling, athletics and fencing.

Key words: University of Tartu, artistic cycle, sport, group.

До редакції надійшла 28.01.2016.

УДК 327.7:341.123:327(477)]«2014/2016»

© Оксана Красіонова,
© Марина Черниш
(Київ)

УЧАСТЬ ООН У ВРЕГУЛЮВАННІ ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Сучасний конфлікт на території України, який дискредитував міжнародні гарантії та принципи, що будувалися протягом десятиліть, показав банкрутство застарілих моделей глобальної та регіональної безпеки. Агресивна політика з боку Російської Федерації (далі – РФ) створила небезпечний міжнародний прецедент, яким можуть скористатися інші геополітичні гравці задля розширення своїх сфер інтересів. Російсько-українське збройне протистояння та кримський сценарій, якщо їх не вирішити, можуть стати моделлю для ескалації нових конфліктів, як у Європі, так і світі.

Нові виклики міжнародній системі відносин, які містять у собі транскордонний характер, вимагають негайних консолідованих дій міжнародної спільноти задля гарантій безпеки як основної проблеми сучасності.

Розкривається участь Організації Об'єднаних Націй у врегулюванні військового конфлікту на території України у 2014 – на початку 2016 рр. Висвітлено підтримку України з боку ООН у питанні анексії Криму та стабілізації конфлікту на Сході України. Робота ґрунтується на використанні історичного аналізу документів ООН, завдяки яким здійснено спробу оцінити участь даної організації у врегулюванні конфлікту на території України.

Ключові слова: Автономна Республіка Крим (АРК), агресія, анексія, Генеральна Асамблея (ГА), Донбас, Організація Об'єднаних Націй (ООН), Рада Безпеки (РБ), Росія, Україна.

Російсько-український військовий конфлікт останніх двох років є одним із найбільших викликів для сучасної системи міжнародних відносин. РФ, яка виступила гарантом територіальної цілісності та політичної незалежності України під час підписання Будапештського меморандуму від 5 грудня 1994 р., недотримала своєї обіцянки та виступила в ролі держави-агресора. Юридично дії РФ повністю підпадають під визначення агресії, яке подає

ГА ООН від 14 грудня 1974 р. в Резолюції № 3314 «Визначення агресії». Перша стаття резолюції гласить, що «агресією є дії з використанням збройної сили однієї держави проти суверенітету та територіальної цілісності іншої держави або будь-яким іншим способом, несумісним зі Статутом ООН, як це встановлено в даному визначенні» [4]. Крім Будапештського меморандуму, «інтервенція РФ відбувалася з порушенням багатьох міжнародних угод, що забезпечу-